

Examen VMBO-GL en TL

2014

tijdvak 1
dinsdag 13 mei
9.00 - 11.00 uur

beeldende vakken CSE GL en TL

Bij dit examen horen twee bijlagen (een kleurenbijlage en een zwart-wit bijlage).

Dit examen bestaat uit 38 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 71 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Zo sterk als een leeuw

Herakles is een halfgod en held uit de Griekse mythologie. Hij is vooral bekend om zijn kracht, moed en macht.

Op afbeelding 1 zie je Herakles in gevecht met een leeuw.

- 3p 1 *Bekijk afbeelding 1.*
Het lijkt erop dat Herakles het gevecht wint.
→ Leg aan de hand van drie kenmerken uit dat hij het gevecht lijkt te winnen.

Bij alle volgende gevechten tooide Herakles zich met de kop en de huid van de leeuw die hij overwonnen had.

Op afbeelding 2 zie je een schildering van zo'n gevecht.

- 1p 2 *Bekijk afbeelding 2.*
Door zich te tooien met de kop en de huid van de leeuw voelde Herakles zich krachtig.
→ Leg uit dat Herakles zich door de leeuwenkop en -huid krachtig voelde.
- 2p 3 *Bekijk afbeelding 2.*
De leeuwenkop en -huid van Herakles hadden ook effect op zijn tegenstanders.
→ Noem twee effecten die Herakles met deze tooi bij zijn tegenstanders hoopte te bereiken.

Op afbeelding 3 zie je een gedeelte van een buste van een keizer uit het oude Rome. Hij is gehuld in een leeuwenkop en -huid.

- 2p 4 *Bekijk afbeelding 3.*
De keizer maakt een krachtige indruk.
→ Noem twee kenmerken die bijdragen aan deze indruk.

- 1p 5 *Bekijk afbeelding 3.*
Zeer waarschijnlijk vocht de keizer zelf nooit met een leeuw.
→ Leg uit waarom deze keizer zich toch als Herakles liet portretteren.

De leeuw wordt wel de koning van de dierenwereld genoemd: hij is het krachtigste dier.

Deze kracht is de belangrijkste reden waarom hij in veel wapens en logo's voorkomt, zoals bijvoorbeeld in het rijkswapen van Nederland en in het logo van de KNVB, de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond.

Het rijkswapen zie je op afbeelding 4, het logo van de KNVB op afbeelding 5.

- 3p 6 *Bekijk afbeelding 4.*
De voorstelling in dit wapen verbeeldt kracht.
→ Noem drie aspecten van de **voorstelling** van de drie leeuwen die bijdragen aan de verbeelding van kracht.

- 2p 7 *Bekijk afbeelding 4.*
Het aspect ordening versterkt de kracht in het wapen.
→ Benoem de **ordening** van dit wapen en leg uit hoe deze ordening de kracht versterkt.

- 2p 8 *Vergelijk afbeelding 4 en 5.*
In vergelijking met de leeuwen op afbeelding 4 is de leeuw op afbeelding 5 sterk vereenvoudigd.
→ Noem een aspect van de **vormgeving** waaraan je deze vereenvoudiging ziet en geef bij dat aspect een korte toelichting.

- 1p 9 *Bekijk afbeelding 5.*
→ Breng de vereenvoudiging van de leeuw in verband met de functie van een logo.

De manen van de leeuw op afbeelding 5 worden in dit logo verbeeld door elf oranje elementen.

Op de shirts van de spelers van het Nederlands elftal staat dit logo.

- 1p 10 *Bekijk afbeelding 5.*
Het logo van de KNVB is zo opgebouwd dat het verwijst naar de eenheid van het Nederlandse elftal.
→ Leg uit op welke manier de leeuwenkop in het logo verwijst naar de **eenheid** van het Nederlandse voetbalelftal.

In 2008 bracht de firma Blokker in het kader van het Europees Kampioenschap Voetbal het brulshirt op de markt.

Het is een shirt met aan de voorkant een flap waarop een leeuwenkop zichtbaar is. Als je de flap optilt zie je zijn opengesperde bek.

Op afbeelding 6 en 7 zie je dit shirt.

- 1p 11 *Bekijk afbeelding 7.*
De opengesperde bek maakt een gevaarlijke indruk vanwege het
A clair-obscur.
B decoratieve karakter.
C realistische karakter.
- 1p 12 *Vergelijk afbeelding 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7.*
De leeuwen op afbeelding 1, 2 en 3 verwijzen elk naar de kracht van één persoon.
De leeuwen op afbeelding 4 en 5 en de leeuw op afbeelding 6 en 7 verwijzen elk naar de kracht van een specifieke groep.
→ Noem de groep mensen waar de leeuwen op afbeelding 4 naar verwijzen.
- 1p 13 Noem de groep mensen waar de leeuw op afbeelding 5 naar verwijst.
- 1p 14 Noem de groep mensen waarvoor het shirt van afbeelding 6 en 7 is ontworpen.

Macht en Pracht

Het voormalig stadhuis van Amsterdam, tegenwoordig het Paleis op de Dam, dateert van onze Gouden Eeuw.
Het werd ontworpen door de architect Jacob van Campen.
Op afbeelding 8 zie je de voorgevel van het stadhuis.

De architect kreeg de opdracht een stadhuis als een indrukwekkend gebouw te ontwerpen.
Van Campen paste daarom een aantal klassieke bouwelementen toe.

- 3p 15 *Bekijk afbeelding 8.*
→ Geef drie voorbeelden van klassieke bouwelementen die je in de gevel op afbeelding 8 aantreft.
- 4p 16 Noem vier kenmerken die van het stadhuis een indrukwekkend gebouw maken.

Op afbeelding 9 zie je een gedeelte van het reliëf dat zich aan de achtergevel bevindt. In de zwart-wit bijlage zie je een ets van dit reliëf. In het midden zie je een vrouwfiguur, *Vrouwe Amsterdam*, die de stad Amsterdam symboliseert.

- 2p 17 *Bekijk afbeelding 9 en de figuur in de zwart-wit bijlage.*
Vrouwe Amsterdam wordt op dit reliëf als de belangrijkste figuur verbeeld.
→ Noem van deze vrouwfiguur twee aspecten van de **voorstelling** waardoor zij als belangrijkste figuur is verbeeld.
- 3p 18 Noem drie kenmerken van de overige figuren waardoor de vrouwfiguur de belangrijkste figuur op dit reliëf is.

Amsterdam is een stad die sinds de Gouden Eeuw veel overzeese handel drijft met verre landen.

- 3p 19 *Bekijk afbeelding 9 en de figuur in de zwart-wit bijlage.*
→ Noem van dit reliëf drie aspecten van de **voorstelling** die verwijzen naar verre landen of naar overzeese handel.
- 1p 20 Breng de positie van *Vrouwe Amsterdam* en de verwijzing naar verre landen in verband met het imago dat de stad Amsterdam destijds wilde uitdragen.

Op afbeelding 11 (let op: linksonder op het afbeeldingenblad) zie je de Burgerzaal, een van de zalen van het stadhuis.
Op afbeelding 10 (let op: rechtsboven op het afbeeldingenblad) zie je een beeld dat zich in deze zaal bevindt. Het is Atlas, een figuur uit de Griekse mythologie. Hij draagt de sterrenhemel.

- 4p 21 *Bekijk afbeelding 11.*
Net zoals het exterieur is ook het interieur indrukwekkend.
→ Noem twee aspecten van de **vormgeving** waardoor deze zaal indrukwekkend is. Geef bij elk aspect een korte toelichting.

Op afbeelding 12 zie je een tekening van de vloer van de Burgerzaal van het stadhuis. De marmeren vloer is ingelegd met de twee halfronden van de aarde en met de sterrenhemel, dit laatste als een verwijzing naar het heelal.

Op afbeelding 13 zie je de Burgerzaal met een tapijt dat in 1996 door Ria van Eyk werd ontworpen.

- 1p **22** *Bekijk afbeelding 10, 12 en 13.*
De voorstelling van het tapijt verwijst naar de zaal.
→ Geef een argument voor deze bewering.
- 2p **23** Het tapijt bestaat uit meerdere delen.
→ Geef hiervoor twee praktische redenen.
- 1p **24** Van Eijk kreeg voor dit tapijt een duidelijk omschreven opdracht.
Het werkproces dat zij doorliep kenmerkt zich onder meer door een
A brede oriëntatiefase.
B diep en samenhangend beeldend onderzoek.

In de spotlights

Na een renovatie werd in 2010 het *DeLaMar Theater* in Amsterdam heropend.

Ter gelegenheid van deze opening werd een fotocollectie samengesteld. Deze collectie moest een eerbetoon worden aan het theater.

Een aantal bekende fotografen kreeg de opdracht om foto's te maken binnen het thema *theater*.
Iedere fotograaf kreeg een eigen subthema.

De foto's hangen in de gangen, de trappenhuisen en in de foyer van het theater.

Een van die fotografen is Koos Breukel.
Hij kreeg als opdracht Nederlandse acteurs te portretteren.

Op afbeelding 14 zie je het portret dat Breukel maakte van Paul de Leeuw.

Op afbeelding 15 zie je foto's die hij van andere acteurs maakte.

- 2p **25** *Bekijk afbeelding 14.*
Het portret heeft een sober karakter.
→ Noem één aspect van de **vormgeving** dat bijdraagt aan dit karakter en geef bij dit aspect een korte toelichting.
- 4p **26** *Bekijk afbeelding 15.*
De foto's vormen een serie.
→ Noem vier kenmerken waardoor deze **foto's** een serie vormen.

Erwin Olaf kreeg de opdracht foto's te maken die verwijzen naar beroemde toneelstukken.

Op afbeelding 16 zie je een van de geënceneerde foto's die Olaf voor *DeLaMar* maakte.

Links op de foto zie je Paul de Leeuw, op de voorgrond Waldemar Torenstra. Op de trap zie je Georgina Verbaan en achter de kassa Sanne Wallis de Vries.

- 3p **27** *Bekijk afbeelding 16.*
Voor het maken van deze foto moesten veel voorbereidingen getroffen worden.
→ Noem drie voorbereidingen die **ter plekke** voor deze foto getroffen moesten worden.
- 3p **28** *Bekijk afbeelding 16.*
Waldemar Torenstra valt in de foto het meeste op.
→ Noem drie kenmerken waardoor hij opvalt.
- 1p **29** *Bekijk afbeelding 14.*
→ Welk van de begrippen past in onderstaande zin?
– dynamisch
– monochroom
– polychroom
– statisch
De **ordering** van afbeelding 14 is
- 1p **30** *Bekijk afbeelding 16.*
Welk van de begrippen past in onderstaande zin?
– dynamisch
– monochroom
– polychroom
– statisch
Het **kleurgebruik** op afbeelding 16 is
- 3p **31** Eeuwenlang werden portretten door schilders gemaakt.
Er werd hier echter gekozen voor fotografie.
→ Noem drie mogelijke redenen waarom er voor fotografie is gekozen.
- 1p **32** *Vergelijk afbeelding 14 en 16.*
Met dit werk staan niet alleen de acteurs, maar ook de fotografen in de spotlights.
→ Leg uit dat met dit werk ook de fotografen in de spotlights staan.

Een ★★★★★ diadeem

Ons Koninklijk Huis bezit een kostbare collectie juwelen.
Bij officiële gelegenheden draagt een vrouwelijk lid van het Koninklijk Huis vaak een sieraad dat is samengesteld uit juwelen van deze collectie.

Op afbeelding 17 zie je prinses Beatrix na haar inhuldiging als koningin, met een diadeem als hoofdsieraad.

Op afbeelding 18 zie je Máxima Zorreguieta op haar bruiloft.
Op die dag droeg zij een diadeem dat was opgebouwd uit juwelen van de koninklijke collectie.

Dit diadeem zie je op afbeelding 19.

1p 33 *Bekijk afbeelding 19.*

Dit diadeem is kostbaar, onder meer door de toegepaste materialen.

→ Noem nog een kenmerk waardoor dit diadeem kostbaar is.

Het diadeem op afbeelding 18 is niet helemaal hetzelfde als het diadeem op afbeelding 17: de vijf parels van het diadeem op afbeelding 17 werden vervangen door vijf sterren.

2p 34 *Bekijk afbeelding 17, 18 en 19.*

→ Noem twee voordelen van een collectie juwelen zoals deze, die steeds nieuwe combinaties van sieraden mogelijk maakt.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

In 2001 schreef Museum het Kruithuis in 's-Hertogenbosch een ontwerpwedstrijd uit: *Een diadeem voor Máxima*.
De opdracht luidde: ontwerp een diadeem waarin een visie op het hedendaags koningschap en op de betekenis van het koninklijk diadeem wordt verbeeld.

Ted Noten won de wedstrijd.
Een kant-en-klare helm vormde zijn uitgangsmateriaal.

Zijn inzending bestond uit twee delen: een zilverkleurige helm met een uitneembaar diadeem.

Op afbeelding 20 zie je de helm met daarin het diadeem; afbeelding 21 toont helm en diadeem afzonderlijk en op afbeelding 22 zie je alleen het diadeem.

1p 35 *Vergelijk afbeelding 19 en 22.*

Het diadeem op afbeelding 19 komt overeen met het diadeem op afbeelding 22 in de

- A hanteringswijze.
- B ordening.

Uit het diadeem zaagde Noten vijf silhouetten van vorstinnen.
Centraal in het diadeem zie je het silhouet van de toenmalige koningin, onze huidige prinses Beatrix.
De andere silhouetten verbeelden voormalige koninginnen.

1p 36 *Bekijk afbeelding 21 en 22.*

De belangrijkste positie wordt ingenomen door onze toenmalige koningin.
→ Geef een argument voor de positie die zij in dit diadeem inneemt.

1p 37 *Bekijk afbeelding 20 en 21.*

Dit object verwijst naar bescherming.

→ Leg aan de hand van een aspect van de **vormgeving** uit hoe dit object naar bescherming verwijst.

1p 38 *Bekijk afbeelding 20, 21 en 22.*

Met dit object levert Noten een grappig commentaar.

→ Geef één argument voor deze bewering.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.